

Hrvatski zavod za knjižničarstvo
KLASA:612-01/25-01/01
URBROJ:474-05-1
U Zagrebu, 27. siječnja 2025.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu na temelju članka 18. stavak 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br.145/24) i članka 24. podstavka 13. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti („Narodne novine“ br. 17/2019, 98/19, 114/22 i 36/24) donosi

ODLUKU

1. Proglašava se da Zbirka Rara Knjižnice Srednje škole Ambroza Haračića Mali Lošinj, Omladinska 12, 51550 Mali Lošinj, ima status kulturnoga dobra.

2. Predmetna zbirka sadrži tri jedinice stare knjižnične građe navedenih u inventarnom popisu koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

3. Za kulturno dobro iz točke 1. ove Odluke utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- predmetno kulturno dobro imatelj je dužan čuvati u odgovarajućim sigurnosnim i mikroklimatskim uvjetima
- zaštitni i drugi radovi na predmetnom kulturnom dobru smiju se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela
- imatelj kulturnog dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje, korištenje i dostupnost predmetnoga kulturnog dobra
- imatelj kulturnog dobra dužan je o svim promjenama na predmetnom kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi predmetnog kulturnog dobra odmah obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i nadležno tijelo
- predmetno kulturno dobro ili njegovi dijelovi, sukladno odredbi članka 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ne smiju se iznijeti iz zemlje osim uz posebno odobrenje nadležnog tijela u slučajevima predviđenim člankom 54. toga Zakona
- predmetno kulturno dobro smije se prodati samo pod uvjetima iz članka 78. i 79. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
- imatelj kulturnoga dobra dužan je osigurati dostupnost predmetnoga kulturnog dobra u svrhu korištenja, istraživanja i izlaganja/prezentacije
- imatelj kulturnoga dobra dužan je trajno čuvati svu dokumentaciju o građi koja ima svojstvo kulturnoga dobra
- o poduzimanju mjera zaštite i drugih radova (digitalizacija, posudba, izmještanje, prezentacija/izlaganje građe i dr.) imatelj kulturnoga dobra dužan je voditi/čuvati dokumentaciju

4. Određuje se upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra, a koja je sastavni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

O b r a z l o ž e n j e

U Zbirci Rara evidentirane su tri jedinica građe nastale do 1850. godine, u kojima su sadržana dva naslova. To su isključivo knjige koje tematski obrađuju područje prirodnih znanosti, polje matematičkih

znanosti. Od jezika su zastupljeni latinski i talijanski jezik, a tiskane su na latinici u tiskarama koje su djelovale na prostoru današnje Italije i Švicarske. Jedinice su okupljene, inventarizirane, popisane i o njima se vodi briga, a podaci o građi iz Zbirke dostupni su u mrežno dostupnom katalogu knjižnice. Osim zbog starosti jedinica koje čine Zbirku Rara, njen značaj se ogleda i u doprinosu za istraživanje povijesti i razvoja pomorstva koje je neodvojivo povezano s razvojem strukovnog pomorskog obrazovanja i školstva u Malom Lošinju i na područja Kvarnera i otoka. Zbirka također doprinosi poznavanju kulturne povijesti Malog Lošinja i sjevernojadranskog područja.

Najstarije jedinice građe koju čuva Zbirka Rara Knjižnice Srednje škole Ambroza Haračića su dva sveska knjige *Newton, Isaac, Philosophiae naturalis principia mathematica, Editio altera longe accuratior & emendatior, Sumptibus C. & A. Philibert, Coloniae Allobrogum, 1760*. Radi se o cjelovitom djelu kojega čine dvije knjige od kojih je u prvoj knjizi prvi i drugi dio djela a u drugoj knjizi treći dio izdanja iz 1760. godine. Djelo *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*, čije se prvo izdanje objavljeno 1687. godine, smatra se jednim od najvažnijih djela u povijesti moderne znanosti. Autor je Isaac Newton (1642-1727), engleski fizičar i matematičar bio je vodeći znanstvenik 17. stoljeća. Iz 19. stoljeća potječe drugi naslov koji se čuva Zbirci rara, a radi se o djelu *Principj di aritmetica : ad uso della scuole elementari, Dall'imperiale regia stamperia, Milano, 1822*. Knjiga je pisana talijanskim jezikom, te ima dodatni podnaslov: *per la classe terza*. Iz naslova i podnaslova vidljivo je da je riječ o udžbeniku iz aritmetike za treći razred osnovne škole.

O provenijenciji građe svjedoče brojni pečati i ex librisi. Pa su tako na dva sveska djela Isaaca Newtona zabilježeni pečati Knjižnice Pomorskog tehnikuma Rijeka sa datumom inventarizacije 18. 1. 50. te pečat Pomorske škole Mali Lošinj. Na glavnoj naslovnici oba sveska, odmah iza korica prethodi prazna stranica na kojoj je rukom ispisan tekst: *Ovo Newtonovo djelo Philosophiae Naturalis Principia Mathematica, tomus primus nakon ukidanja Pomorske škole u Malom Lošinju, bilo je na čuvanju u Pomorskoj školi u Bakru i vraćeno Pomorskoj školi u Malom Lošinju na dan njenog svečanog otvorenja, dne 11. rujna 1960*. U potpisu je direktor Pomorske škole Bakar, prof. Josip Blažina. Pored potpisa je pečat s nazivom Narodna Republika Hrvatska, Srednja pomorska škola, Bakar – Kotar Rijeka. Ova zanimljiva bilješka doprinosi razumijevanju konteksta djelovanja pomorskih škola na našem području i prati put ovog vrijednog izdanja kroz fondove nekoliko knjižnica. Na drugom naslovu iz Zbirke zabilježeni su isti pečati, pečat Knjižnice Pomorskog tehnikuma Rijeka te pečat s nazivom Narodna Republika Hrvatska – Pomorska škola Mali Lošinj i grbom u sredini. Osim toga na građi su zabilježene knjižne oznake tj. inventarni brojevi od kojih najstariji vjerojatno potječu iz sredine 20. stoljeća.

Knjižnična građa iz Zbirke Rara je inventarizirana, stručno obrađena i katalogizirana te su zapisi dostupni u mrežnom katalogu knjižnice, a fizički se čuva zaštićena u zaključanom ormaru koji se nalazi u prostoru školske knjižnice. Nisu vidljiva značajnija oštećenja na građi osim pojedinih oštećenja i tragova vlage koja su posljedica ranijih postupanja.

Povijest školstva na Lošinju vezana je uz povijest pomorstva koje datira od 17. stoljeća. S razvojem plovidbe razvija se i potreba za sustavnim poučavanjem pomoraca pa su 1780. poduku pomorcima u Malom Lošinju davali braća Ivan i Stjepan Vidulić. Don Stjepan Vidulić bio je dekan malološinjski, brodovlasnik i učitelj pomoraca. Uz braću Vidulić, značajan je rad liječnika Bernarda Capponija koji je 1794. osnovao društvo Societa Institutrice delle Scuole pie di Lussinpiccolo s ciljem pomoći školama i školovanju učitelja i pomoraca. Zahvaljujući potpori toga Društva, 1804. godine otvorena je privatna Pomorska škola s pravom javnosti, a vodio ju je Stjepan Vidulić. Svjesni važnosti pomorskog obrazovanja, austrijske vlasti donose odluku o otvaranju javne nautičke škole za obuku kapetana duge plovidbe, pa se 17. siječnja 1855. godine u Malom Lošinju otvara državna škola pod nazivom *I. R. Scuola Nautica in Lussinpiccolo*. Značajan trenutak u djelovanju Škole označava dolazak profesora

Ambroza Haračića (1855.-1916.) 1879. godine. Znanstvenim radovima u području meteorologije, klimatologije, botanike i geografije doprinio je razvoju Malog Lošinja kao turističkog središta. U Pomorskoj školi je radio u razdoblju od 1879. do 1897. i od 1905. do 1911. godine. Zbog krize izazvane 1. svjetskim ratom, 1914. se Škola zatvara, a ponovno se otvara 1918. godine. Kako je otok Lošinj pripao Italiji Škola djeluje po nastavnim planovima jednakim talijanskim pomorskim školama.

Nakon Drugog svjetskog rata, 1945. Škola nastavlja s radom kao Pomorski tehnikum u Malom Lošinj u sve do 30. lipnja 1948. kada se odlukom Ministarstva pomorstva ukida, jednako kao nautički odsjek iz Bakra, te seli u Rijeku u okrilje jedinstvenog Pomorskog tehnikuma u Rijeci u kojem je djelovala knjižnica. Godine 1952. tehnikumi mijenjaju naziv u Srednja pomorska škola, međutim riječka Pomorska škola prestaje djelovati 1954. godine te se nautički odsjek vraća u Bakar. Pomorska škola u Malom Lošinj ponovo se otvara 1960. godine kao samostalna ustanova. Iste godine otvara se Ekonomska škola a 1967. Ugostiteljska škola. Godine 1971. objedinjavaju se u jedinstvenu ustanovu pod nazivom Srednjoškolski centar Mali Lošinj koji 1975. postaje Centar usmjerenog obrazovanja „Veljko Vlahović“. Uspostavom hrvatske države, 1990. godine, Škola dobiva naziv Srednjoškolski centar „Ambroz Haračića“ kao pravni sljednik CUO-a a ime dobiva po glasovitom, već spomenutom, profesoru Pomorske škole, Ambrozu Haračiću. Zbog mijenjanja Zakona o srednjem školstvu, 1995. Škola mijenja ime u Srednja škola Ambroza Haračića koje i danas nosi.

Osnivanje knjižnice sadašnje Srednje škole Ambroza Haračića povezuje se s otvaranjem Pomorske škole u Malom Lošinj 1960. te od tada datiraju prve inventarne knjige. Knjižnica raspolaže fondom od gotovo 8.000 jedinica građe, a formirane su zbirke: opći fond, referentna zbirka i zbirka Rara.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Stručno povjerenstvo NSK za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu, na sjednici održanoj 18. prosinca 2024. godine, donijelo je odluku kojom proglašava da predmetna građa ima status kulturnoga dobra u smislu članka 18. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te se, sukladno članku 18. stavku 4. istog Zakona određuje upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra.

Sukladno članku 19. stavku 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara točkom 3. Odluke utvrđen je sustav mjera zaštite predmetnog kulturnog dobra.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Predsjednik Stručnog povjerenstva

Ivan Volarević

Glavna ravnateljica

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

PRILOG:

1. Inventarni popis građe s osnovnim podacima (naziv, autor, datacija) za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra Republike Hrvatske

DOSTAVITI:

1. Dostava odluke obavlja se objavom na mrežnim stranicama NSK
2. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Odjel za Registar kulturnih dobara Hrvatske, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
3. Konzervatorski odjel u Rijeci, Užarska ulica 26, 51 000 Rijeka
4. Pismohrana